

Środki nadzoru nad hurtowym obrotem produktami energetycznymi („REMIT”)

System nadzoru nad obrotem produktami energetycznymi stanowi jeden z filarów wspierających budowę zaufania uczestników rynku dla hurtowych rynków energii elektrycznej i gazu. Zapewnieniu przystępnych cen energii¹ oraz poprawie bezpieczeństwa energetycznego ze względu na postępujący proces integracji odizolowanych rynków energii elektrycznej państw członkowskich UE służyć ma kompleks instrumentów nadzorczych, którego źródłem jest regulacja publicznoprawna.

Przedmiotem analizy w niniejszym artykule będzie aktualny kształt prawny systemu nadzoru nad obrotem produktami energetycznymi w zakresie obowiązywania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1227/2011² (dalej: rozporządzenie REMIT), a także powiązanych z tym aktem rozporządzeń: nr 543/2013³, nr 714/2009⁴, nr 1348/2014⁵, na przykładzie rynku energii elektrycznej i gazu. Obszar analizy obejmuje także nowelizację przepisów ustawą z dnia 11 września 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw mającej zapewnić skuteczne egzekwowanie rozporządzenia REMIT.

1. Uwagi ogólne

Tworzenie nowych możliwości gospodarczych dla uczestników wewnętrznego rynku energii wymaga podjęcia wspólnej inicjatywy w zakresie poprawy jego przejrzystości i integralności. Dotychczasowa regulacja nadużyła giełdowych w prawie polskim nie uwzględniała specyfiki hurtowych rynków energii od okresu obowiązywania ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszach powierniczych,⁶ aż do rozpoczęcia obowiązywania rozporządzenia REMIT. Trzeba mieć jednak na uwadze, iż pewien dolegliwy środek stosowany był na płaszczyźnie korporacyjnej⁷, wynikający z regulacji kontraktowych, któremu można przypisać przymiot sankcji, o zdecydowanie węższym zakresie zastosowania. Środkiem tym jest możliwość zawieszenia działalności Członka Giełdy lub uchylenie uchwały o dopuszczeniu Członka giełdy do działania na Giełdzie. Wydaje się, że środek ten mógłby zostać zastosowany ze względu na negatywny wpływ przewinienia w postaci nadużycia giełdowego na porządek giełdowy.

¹ Szerzej S. Lavrijssen, I. Bordei, *Regulating and Supervising of Wholesale Energy Markets. What's in it for the Consumers?*, *TILEC Discussion Paper No. 2014-2020*, 2014.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1227/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii (Dz.U. L 363 z 18.12.2014).

³ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 543/2013 z dnia 14 czerwca 2013 r. w sprawie dostarczania i publikowania danych na rynkach energii elektrycznej, zmieniające załącznik I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 714/2009 (Dz.U. L 163 z 15.6.2013).

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 714/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1228/2003 (Dz. U. L 09.211.15)

⁵ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1348/2014 z dnia 17 grudnia 2014 r. w sprawie przekazywania danych wdrażające art. 8 ust. 2 i 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1227/2011 w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii (Dz. U. L 363/121 z 18.12.2014).

⁶ Dz. U. 1997 nr 118 poz. 754.

⁷ Oddział V Regulaminu obrotu Rynku Towarów Giełdowych Towarowej Giełdy Energii S.A. – t.j. ogłoszony przez Zarząd Towarowej Giełdy Energii S.A. w dniu 18 grudnia 2015 r. Uchwałą Nr 326/64/15.

Inspiracją dla podjęcia aktywności legislacyjnej w zakresie nadzoru stał się częsty argument dotyczący potrzeby poprawy zaufania do hurtowych rynków energii oraz ochrony interesu unijnych uczestników (inwestorów oraz konsumentów) tych rynków. Istotne znaczenie w procesie ochrony wspomnianych dóbr prawnych przypisano wartości informacji, której cenotwórcza siła, mogąc stać się przedmiotem negatywnego oddziaływania w obrocie wymaga szczególnej uwagi prawodawcy. Odbywać się ma ona przez prowadzenie określonych prawem działań o charakterze kontrolnym i korygującym, które zgodne z kryterium legalizmu, są stosowane nie wobec hurtowego obrotu produktami energetycznym, jak wskazuje tytuł pracy, ale nad podmiotami z tym obrotem związanymi, co pozwala na właściwe odniesienie uczestników do określonej płaszczyzny ich aktywności. Wskazany w ten sposób zakres obejmuje nie tylko podmioty bezpośrednio uczestniczące w hurtowym obrocie produktami energetycznymi, którymi są m.in. przedsiębiorstwa energetyczne występujące w charakterze stron zawierających transakcje na własny rachunek, ale również podmioty uczestniczące pośrednio w tym obrocie, odpowiadające za jego organizację. W tym wypadku wypada wskazać chociażby na giełdowe izby rozrachunkowe, których rolą jest przeprowadzanie rozliczeń członków giełdy z tytułu transakcji giełdowych, m.in. przez zagwarantowanie ich zobowiązań i wierzytelności wynikających bezpośrednio z tych transakcji.

Ograniczenie analizy wyłącznie do zakresu zastosowania rozporządzenia REMIT prowadziłoby do wniosku, iż przedmiotowy system nadzoru obejmowałby wyłącznie te podmioty, na których ciążyą określone obowiązki wynikające z rozporządzenia REMIT, niezależnie od sposobu ich ujęcia (jako obowiązek lub jako ograniczenie prawa). Organ sprawujący nadzór sprawuje go nad podmiotami związanymi z hurtowymi rynkami energii, w zakresie wynikającym z przepisów odrębnych. W związku z powyższym pozostawiono poza zakresem regulacji kwestie nadzoru nad produktami energetycznymi, niebędącymi instrumentami finansowymi.⁸

Regulacja kształtującą ramy nadzorcze hurtowych rynków energii jest rozbudowana – obejmuje ona akty prawa unijnego i dostosowane do ich wymagań akty prawa krajowego. Aktem prawa wspólnotowego, regulującym kwestie nadzoru nad hurtowymi produktami energetycznymi niebędącymi instrumentami finansowymi jest rozporządzenie REMIT, a także powiązane z tym aktem rozporządzenia: nr 543/2013, nr 713/2009, nr 714/2009, nr 1348/2014. W przypadku aktów prawa wewnętrznego wymienić należy między innymi następujące akty o randze ustawowej, ustawę Prawo energetyczne⁹, ustawę o giełdach towarowych¹⁰, ustawę o nadzorze nad rynkiem finansowym¹¹, ustawę o ochronie konkurencji i konsumentów¹², ustawę Kodeks karny¹³. W pierwszym, z wymienionych wyżej aktów prawa krajowego ujęto trzon regulacyjny systemu nadzoru, w zakresie zapewniającym zastosowanie rozporządzenia REMIT, w pozostałych natomiast przepisy zakładające współpracę

⁸ Powyższe jest konsekwencją uznania, iż typowy rynek towarowy nie powinien podlegać regulacjom właściwym dla rynku finansowego, tak m.in: N. Moloney, *EC securities regulation*, Oxford 2008, s. 405., należy jednak mieć na uwadze rosnące podobieństwo regulacyjne, tak. m.in. Towarzystwo Obrotu Energią w Raport Towarzystwa Obrotu Energią, *Rynek energii elektrycznej i gazu w Polsce – stan na 31 marca 2015 r.*, Warszawa 2015, s. 12.

⁹ Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059, z późn. zm.).

¹⁰ Ustawa z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 197 i z 2015 r. poz. 478).

¹¹ Ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 614).

¹² Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2015 r. poz. 184).

¹³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. 2017 nr 0 poz. 851 tekst jednolity k.k.).

odrębnych strukturalnie organów, w ostatnim przepisy karne, mające zastosowanie do przedmiotowych naruszeń.

2. Kształt systemu nadzoru nad uczestnikami hurtowych rynków energii

Kształt systemu nadzoru został zdeterminowany założonym celem, którym jest wspomniana poprawa przejrzystości i integralności hurtowych rynków energii. Interpretacja tych pojęć przez wzgląd na publicznoprawny cel regulacji, w której się znalazły nakazuje ich następujące zrozumienie. Przez jawność należy rozumieć jawność wśród uczestników hurtowych rynków energii, natomiast przez integralność zapobieganie przypadkowemu i celowemu zniekształceniu, poprawę fizycznej organizacji oraz zapewnianie spójności, dokładności i prawdziwości informacji będącej przedmiotem przetwarzania na tych rynkach.¹⁴

W świetle powyższego wydaje się, że podstawę dla procesu budowy przejrzystego i jednolitego rynku energii stanowi informacja¹⁵ o określonych prawem parametrach, niezbędna tak podmiotom publicznym (organom nadzorującym) jak i podmiotom prywatnym (nadzorowanym), do podejmowania określonych decyzji. Prawodawca europejski realizując koncepcję nadzoru informacyjnego przyznał uczestnikom hurtowych rynków energii prawo do określenia swojego statusu na hurtowym rynku energii. Zamierzenie to ma zostać zrealizowane w oparciu o właściwe reguły wymiany i jakości informacji na tych rynkach, stąd szczególna dbałość o regulację kształtującą w odpowiedni sposób sferę motywacyjną służącą podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Naruszenie wspomnianych reguł musi skutkować zastosowaniem wobec uczestników hurtowych rynków energii sankcji typowych już dla nadzoru finansowego uwzględniających czynnik decydujący o specyfice hurtowych rynków energii. Trzeba wskazać, że dokonano tego po raz pierwszy albowiem kwestie nadzoru nad hurtowymi rynkami energii nie były wcześniej przedmiotem regulacji prawa polskiego i prawa unijnego.

Powstały system nadzoru w mojej ocenie należy rozpatrywać jako zespół elementów realizujących funkcję nadrzędną, którą jest ochrona uczestników rynku hurtowego obrotu energią elektryczną, a także samego obrotu¹⁶. Znajduje to odzwierciedlenie w regulacji poddawanej analizie. Poprawność funkcjonowania systemu przeciwdziałania nadużyciom giełdowym odbywa się we wzajemnie powiązanych układach kontrolnym i korygującym, wokół których zbudowano dalszy tok rozważań.

3. Charakterystyka układu kontrolnego

3.1. Jawność na hurtowych rynkach energii

Transparentność obrotu giełdowego stanowi zjawisko, którego wieloaspektowy charakter sprawia, iż może być ono rozpatrywane z wielu punktów widzenia. Od informacji zależy działalność uczestników hurtowych rynków energii, a także działalność samych organów nadzorczych. Analiza rozporządzenia REMIT pozwala stwierdzić, iż informacja ma centralne znaczenie w procesie

¹⁴ Szerzej: O. Skibiński, *Wpływ rozporządzenia REMIT na proces budowy jednolitego rynku energii*, Rynek Energii, nr 4/2016.

¹⁵ Pojęcie informacji zostało użyte tutaj w znaczeniu szerszym, aniżeli informacji rozumianej tylko jako całość faktów kształtujących stan wiedzy uczestników hurtowych rynków energii. Nadzór czyni użytek także z informacji nieupublicznych jego uczestnikom (nieoficjalnych).

¹⁶ Szerzej: O. Skibiński, *Wpływ rozporządzenia REMIT na proces budowy jednolitego rynku energii*, Rynek Energii, nr 4/2016.

kształtowania transparentności obrotu, objawiające się w obowiązkach informacyjnych uczestników hurtowych rynków energii, spółkach prowadzących giełdę, a także samego nadzorcy.

Oprócz wspomnianej jawności informacji, we wskazanych procesach inwestycyjnych i nadzorczych znaczenie ma także jej dokładność i jakość. Efektywność działalności nadzorczej, prowadzonej na podstawie rozporządzenia REMIT zależy bowiem nie tylko od przyznanych organom nadzorującym uprawnień, lecz także od parametrów gromadzonych informacji. Obowiązki dotyczące gromadzenia informacji transakcyjnych i pozatransakcyjnych zostały określone w rozporządzeniu oraz w regulacji podrzędnej o charakterze wykonawczym, określającej szczegóły dotyczące informacji transakcyjnych i pozatransakcyjnych objętych obowiązkiem sprawozdawczym oraz kanały, za pośrednictwem których będą one przekazywane (art. 8 ust. 2 i 6 rozporządzenia REMIT i wydane na jego podstawie rozporządzenie wykonawcze 1348/2014). W działalności inwestorskiej za wspomniany parametr może uchodzić szczegółowość informacji, stanowiący element konstrukcyjny definicji informacji wewnętrznej, o której mowa w art. 2 pkt. 1 rozporządzenia REMIT. Charakteru takiego nie ma przymiot upublicznienia informacji¹⁷.

Nadzorowi w świetle rozporządzenia REMIT zostały poddane zachowania takie jak manipulacja lub próba manipulacji na rynku, przy czym zakres podmiotowy objął wszystkich uczestników rynku *sensu largo*, a zatem tych, którzy mogliby wpłynąć w sposób niepożądany na postrzeganie rynku przez innych uczestników dopuszczając się manipulacji lub próby manipulacji na rynku. Instrumentem wspomagającym nadzór jest przyznanie właściwym organom prawa dostępu do informacji, które prawodawca unijny uznał za decydujące dla prowadzonej działalności kontrolnej. Zapewnienie równych szans uczestnikom rynku jest związane z umieszczeniem odpowiednich obowiązków informacyjnych w strukturze systemu nadzoru.

Uwagę zwracają informacje oficjalne i nieoficjalne dostarczane podmiotowi nadzorującemu w ramach postępowań kontrolnych, a zatem na żądanie organu nadzorującego oraz te, które przekazywane są przez podmioty nadzorowane *ex lege*. Informacje te stanowią określone dane przekazywane przez uczestników na temat zdolności i wykorzystania instalacji służących do wytwarzania, magazynowania, przesyłu energii elektrycznej lub gazu ziemnego lub zużywających energię elektryczną lub gaz ziemny bądź informacje dotyczące zdolności i wykorzystania instalacji skroplonego gazu ziemnego (LNG)¹⁸, w tym dotyczące planowanej i nieplanowanej niedostępności tych instalacji, a także informacje, które wskazują na uzasadnione podejrzenie wykorzystania informacji wewnętrznych lub manipulację lub podejrzenie manipulacji na rynkach. W tym wypadku na osoby zajmujące się zawodowo pośrednictwem w zawieraniu transakcji nałożono środek nadzoru personalnego, który ciąży na tych osobach niezależnie od prowadzonych działań kontrolnych wobec podmiotu nadzorowanego. Wspomniane powinności można zakwalifikować jako środki nadzorcze o charakterze kontrolnym (informacyjnym). Uwagę zwraca także zaangażowanie podmiotów prywatnych w proces ochrony dóbr publicznych instrumentami nadzoru własnego, przez zobowiązanie osób zawodowo pośredniczących w dokonywaniu

¹⁷ Ten sam komunikat treściowy uzyskuje status informacji wewnętrznej przed upublicznieniem, natomiast po upublicznieniu status ten podlega utracie, co świadczy o labilnej kwalifikacji prawnej. Podobnie w odniesieniu do informacji poufnej K. Zacharzewski, *Prawo giełdowe*, Warszawa 2012. W odniesieniu do informacji poufnej.

¹⁸ W ramach nadzoru bieżącego Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki oraz Prezes URE korzystają z informacji dotyczących podstawowych danych dotyczących energii elektrycznej i gazu ziemnego, które przekazywane są przez ENTSO E i ENTSO G za pośrednictwem centralnych platform informacyjnych (art. 8 rozporządzenia 543/2013).

transakcji do utworzenia i utrzymania stosownych mechanizmów i procedur, wspomagających identyfikację przypadków naruszeń art. 3 i 5 rozporządzenia REMIT.

Obok pozyskiwania informacji od podmiotów nadzorowanych, Prezes URE może korzystać z informacji od innych organów administracyjnych. Jako przykład można wskazać nałożony rozporządzeniem REMIT obowiązek ścisłej współpracy¹⁹ odrębnych strukturalnie podmiotów nadzorujących różne rynki, wynikający ze zdecentralizowanego kształtu nadzoru nad rynkiem finansowym i energetycznym. Podmioty te mogą wykorzystywać informacje wyłącznie w prawnie określonym celu i zakresie. Skuteczne wypełnianie ustawowych zadań wiąże się z dostępem do informacji o szczególnym charakterze, tj. informacji stanowiących tajemnicę zawodową oraz informacji sklasyfikowanych jako informacje niejawne²⁰, w związku z czym w rozporządzeniu REMIT uregulowano zagadnienie tajemnicy służbowej osób²¹, które pracowały obecnie lub w przeszłości dla Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (dalej: Agencja) lub wykonywały lub wykonują prace na jej zlecenie, krajowych organów regulacyjnych lub innych właściwych organów.

Regulacja elementu przedmiotowego tajemnicy służbowej w ust. 1-3 art. 17 rozporządzenia REMIT cechuje się niskim stopniem precyzji językowej i wymaga uwzględnienia jej *ratio legis*. Rozporządzenie REMIT nie zawiera definicji pojęcia informacji poufnej, co pozwala założyć, iż w pojęciu tym mieszczą się wszelkie dane wrażliwe, które wymieniono, przekazano lub otrzymano na mocy tego rozporządzenia. Należy zwrócić uwagę na nieprawidłową redakcję elementu podmiotowego oraz przedmiotowego analizowanej tajemnicy i postulować jego zmianę. Zwrot pracujących w przeszłości/wykonywujących prace na zlecenie w przeszłości należałoby zastąpić sformułowaniem, iż tajemnica ta obowiązuje po ustaniu stosunków prawnych, o których mowa w art. 17 ust. 2 rozporządzenia, natomiast sformułowanie, „które otrzymywano, przekazywano lub wymieniano” na „które uzyskano w związku ze stosunkiem pracy lub zlecenia”. Nadrzędnym wnioskiem przeprowadzonej analizy jest postulat, iż instytucja tajemnicy zawodowej powinna doczekać się regulacji wspólnej, w miejsce regulacji *de casu ad casum*²².

3.2. Kontrola *sensu largo*

Skuteczne monitorowanie hurtowych rynków energii odbywa się na dwóch płaszczyznach – krajowej i regionalnej, przy czym płaszczyzny te krzyżują się, czego przykładem jest gromadzenie danych w związku z monitorowaniem działalności handlowej uczestników rynku przez Agencję. Zasadnicze znaczenie w tym procesie przypisać należy realizowanym na płaszczyźnie krajowej obowiązkom rejestracyjnym i sprawozdawczym, które stanowią podstawę dla funkcjonowania systemu wykrywania nadużyć i próby jego dokonania w ujęciu transgranicznym.

Pierwszy z nich, polegający na wpisie do krajowego rejestru uczestników hurtowego rynku energii i gazu, zgodnie z art. 9 ust. 2 rozporządzenia REMIT stanowi instrument kontrolny o niskim stopniu ingerencji, dzięki zastosowaniu cechy normalizacyjnej (redundancyjnej) funkcji informacji w procesie kontroli, której skutkiem jest skonsumowanie się obowiązku rejestracyjnego po pierwszym

¹⁹ Art. 23m ustawy Prawo energetyczne.

²⁰ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U.2010.182.1228)

²¹ Art. 17 Rozporządzenia REMIT.

²² Conf. K. Celarek w Prawo informacyjne – problem badawczy teorii prawa administracyjnego, wyd. Difin, Warszawa 2013.

zarejestrowaniu się podmiotu w rejestrze krajowym lub jego europejskim odpowiedniku. Celem wyróżnienia tej cechy jest wskazanie na te walory regulacji, dzięki którym obowiązki obciążające podmioty nadzorowane organizuje się w sposób optymalny. Uczestnik rynku rejestrując się w rejestrze krajowym lub w jego europejskim odpowiedniku nie musi ponawiać rejestracji, a czynność ta będzie uznawana także w innych państwach członkowskich²³. Nie przekreśla to istnienia w analizowanym systemie zasady lokalizacji na rynku albowiem w przypadku podmiotów zagranicznych zarejestrowanych w rejestrze Prezes URE musi współpracować z właściwymi dla tych podmiotów organami nadzoru, przy czym właściwość ta opiera się na kryterium lokalizacji działalności przedsiębiorstwa.

Cecha normalizacyjna funkcji informacji realizowana jest także na kolejnych etapach agregacji istotnych informacji w procesie kontroli nadzoru bieżącego. Konstrukcja obowiązków sprawozdawczych, opierająca się głównie na przekazywaniu Agencji relewantnych informacji powinna podlegać analizie kosztów i obciążeń administracyjnych dla uczestników rynku. Z tego względu zdecydowano się na przyjęcie możliwości raportowania Agencji szczegółów dotyczących transakcji hurtowych sprzedaży energii elektrycznej i gazu ziemnego oraz kontraktów, na podstawie których odbywa się transport tych towarów przez raportowanie w imieniu drugiej strony lub przy korzystaniu z usług osób trzecich,²⁴ oraz korzystania przez nadzór z informacji publikowanych na centralnych platformach informacyjnych w miejsce ustanowienia dodatkowego obowiązku ich przekazywania²⁵. Zauważenia wymaga także zakaz podwójnej sprawozdawczości²⁶, stanowiący warunek przyjaznej internacjonalizacji nadzoru gospodarczego²⁷.

3.3. Kontrola *sensu stricto*

Przez kontrolę *sensu stricto* należy rozumieć postępowania wyjaśniające lub postępowania kontrolne, prowadzone w sprawach manipulacji lub próby manipulacji na rynku oraz wykorzystania informacji wewnętrznej w zakresie produktów prowadzonych w obrocie hurtowym. Przyjęcie tych środków stanowi konsekwencję wdrożenia art. 13 rozporządzenia REMIT, w braku którego zapewnienie stosowania zakazów określonych w art. 3 i 5 oraz przestrzeganie obowiązku przewidzianego w art. 4 przedmiotowego rozporządzenia nie byłoby możliwe.

Postępowanie wyjaśniające zostało uregulowane w ustawie Prawo energetyczne, w artykule 23p, dodanym do ustawy w wyniku jej nowelizacji z 26 września 2015 r.²⁸ Postępowanie to może zostać przeprowadzone w celu zbadania, czy istnieją podstawy do złożenia zawiadomienia o podejrzeniu

²³ Podobną rolę przypisuje się zasadzie *single passport* w prawie europejskim finansowym.

²⁴ Art. 6 rozporządzenia REMIT dotyczący kanałów sprawozdawczych w odniesieniu do transakcji handlowych zawieranych w obrocie hurtowym.

²⁵ Elementem wpływającym ujemnie na jakość informacji przekazywanych nadzorowi jest przewidziany w art. 18 rozporządzenia 543/2015 środek korygujący zasadę odpowiedzialności pierwotnego właściciela danych, podmiotu przekazującego dane oraz ENTSO energii elektrycznej.

²⁶ O konieczności ujednolicenia wymogów w zakresie obowiązków sprawozdawczych stanowiło rozporządzenie Komisji (WE) nr 1287/2006 z dnia 10 sierpnia 2006 r. wprowadzające środki wykonawcze do dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do zobowiązań przedsiębiorstw inwestycyjnych w zakresie prowadzenia rejestrów, sprawozdań z transakcji, przejrzystości rynkowej (...).

²⁷ *Conf.* Volker Lemmer, *Integrierte Finanzdienstleistungsaufsicht*, Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien, Peter Lang 2014, s. 270 – 274.

²⁸ Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1618)

popęlnienia przestępstwa polegającego na manipulacji lub wykorzystaniu informacji wewnętrznych. Uzyskane w toku postępowania wyjaśniającego informacje mogą stanowić podstawę do wszczęcia postępowania karnego, co pozwala założyć o operacyjno-rozpoznawczym charakterze czynności podejmowanych przez podmiot nadzorujący²⁹.

W granicach koniecznych do sprawdzenia³⁰, czy doszło do manipulacji produktem energetycznym lub wykorzystano informację wewnętrzną, Prezes URE może uzyskać dostęp do wszelkich informacji, dokumentów, danych oraz rejestrów telefonicznych, a zatem danych wrażliwych objętych tajemnicą zawodową. Organ ten może żądać informacji od każdej odpowiedniej osoby, jako przykład wskazano w art. 13 ust. 2 przedmiotowego rozporządzenia osoby zaangażowane w proces przekazywania zleceń lub prowadzenia operacji, jeżeli jest to konieczne do zrealizowania celu postępowania wyjaśniającego.³¹

Dalszym środkiem mogącym znaleźć zastosowanie w procesie kontroli *sensu stricto* jest kontrola REMIT. Ustawodawca krajowy zdecydował się na wyodrębnienie tej instytucji od kontroli uregulowanej w art. 6 ustawy Prawo energetyczne przez wzgląd na specyfikę tego postępowania. Ocena stawianych prawem wymagań podmiotom nadzorowanym jest dokonywana przez upoważnionego przez Prezesa URE pracownika, z której sporządza się protokół zawierający ustalenia pokontrolne. W trakcie kontroli art. 23e ustawy Prawo energetyczne na kontrolowanego obowiązek współdziałania, której dalsze uzupełnienie stanowi art. 23f tejże ustawy. Trzeba wskazać, że podobnie jak w przypadku postępowania wyjaśniającego brakuje jednolitego podejścia do kwestii regulacji informacji w prawie administracyjnym.

W świetle powyższego należy stwierdzić, że pozycja Prezesa URE została wzmocniona regulacją kontroli REMIT oraz postępowania wyjaśniającego w procesie nadzoru nad uczestnikami hurtowego rynku energii. Wydaje się, że *ratio* wyodrębnienia tych dwóch uprawnień kontrolnych leży w celu prowadzenia postępowania wyjaśniającego, co uprawnia do stwierdzenia, iż kontrolę prowadzi się w tych sprawach dotyczących manipulacji lub naruszenia zakazu wykorzystywania informacji, w których nie prowadzi się postępowań wyjaśniających.

3.4. Unijny obowiązek współpracy

Prawidłowość funkcjonowania hurtowych rynków energii w handlu transgranicznym wymaga współpracy strukturalnie odrębnych organów nadzoru. Jej brak był uznawany za jedną z przyczyn³² mijającego kryzysu gospodarczego, dlatego zasadne jest uwzględnienie współpracy krajowych organów regulacyjnych w prawodawstwie pokryzysowym. Skutkiem tego działania jest przemodelowanie systemu nadzoru poprzez jego połączenie.³³ Oczekuje się, że dzięki takiemu działaniu dochodzenie naruszeń na podstawie rozporządzenia REMIT prowadzone będzie w sposób bardziej efektywny.

²⁹ Vid. J. Grajewski [w:] J. Grajewski (red.), L. K. Paprzycki, S. Steinborn, Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art.1 - 424, t. I, Kraków 2006 r., s. 357.

³⁰ Zgodnie z art. 13 ust. 2 rozporządzenia REMIT uprawnienia organu nadzorującego w toku kontroli lub postępowania wyjaśniającego ograniczone są do celu dochodzenia.

³¹ Wydaje się zasadny postulat *de lege ferenda*, iż postępowanie wyjaśniające powinno kończyć się z dniem wydania zarządzenia o jego zakończeniu. Vid. R. Blicharz, Nadzór Komisji Nadzoru Finansowego nad rynkiem kapitałowym w Polsce, Bydgoszcz-Katowice 2009, s.130. w odniesieniu do postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.

³² Tak m.in. N.Saleh [w:] An anatomy of the Financial Crisis. Blowing Tumbleweed, Londyn, Nowy Jork 2010, s. 100.

³³ Vid. M. Kalinowski, Procesy globalizacji na rynkach finansowych – szanse i zagrożenia, ZARZĄDZANIE FINANSAMI - Finanse publiczne, instrumenty rynku finansowego, 2013., nr. 62.

Model współpracy uwzględnia jej unijny i regionalny charakter, wokół czego skonstruowano normy współdziałania tych organów. Kluczowe znaczenie w tym procesie na poziomie unijnym przypisano Agencji poprzez nałożenie dyrektywy skoordynowanej i spójnej realizacji zadań wynikających z rozporządzenia REMIT wraz z krajowymi organami regulacyjnymi. Należy wskazać, iż Agencja ta nie ma kompetencji do koordynowania współpracy krajowych organów regulacyjnych z właściwymi organami finansowymi oraz krajowymi organami ds. konkurencji – sprawność kooperacji między tymi organami zależy jest od jej organizacji przez organy krajowe. Wyraźny nakaz współpracy wszystkich organów finansowych umieszczono w art. 1 ust. 3 rozporządzenia REMIT, jednak został on ograniczony do przypadków, w których zachodzi podejrzenie naruszenia co do jednego lub większej liczby instrumentów finansowych, do których stosuje się art. 9 dyrektywy 2003/6/WE, a także jednego lub większej liczby produktów energetycznych sprzedawanych w obrocie hurtowym, do których stosuje się art. 3, 4 i 5 rozporządzenia REMIT. W ścisłym związku z powyższym leżą mechanizmy umożliwiające udostępnianie tych integralnych informacji w sposób poufny i chroniony, których utworzenie przewidziano w art. 10 tego rozporządzenia.

4. Charakterystyka środków nadzoru

Jak wskazano mechanizm nadzoru opiera się na wzajemnie powiązanych układach kontrolnym i korygującym. W przypadku zebrania wystarczającego materiału informacyjnego w procesie kontroli, możliwe jest podjęcie działań nadzorczych o charakterze władczym³⁴. W pojęciu tym mieszczą się takie działania organu sprawującego nadzór, które zbiorczo można określić prawem do ingerowania w pozycję prawną drugiego podmiotu.

4.1. Środki administracyjnoprawne (środki represyjne i korygujące)

Wydaje się, że sankcje administracyjnoprawne stanowią częsty środek nadzorczy, pełniący funkcję gwarancyjną³⁵. Usunięcie asymetrii regulacyjnej między hurtowymi rynkami energii oraz rynkami kapitałowymi zostało dokonane przez przyjęcie regulacji podobnej do tej, stosowanej na rynkach finansowych. W oparciu o nią zbudowano katalog środków o charakterze represyjnym, zawierających uprawnienie organu nadzorującego do nałożenia kary pieniężnej oraz uprawnienie do podania informacji o naruszeniu do wiadomości publicznej, które należy poddać bliższej analizie.

O konieczności ustanowienia skutecznych, odstraszających i proporcjonalnych sankcji stanowi *expressis verbis* art. 18 rozporządzenia REMIT, przy czym w jego warstwie pozanormatywnej (motywie 31) wskazano, iż sankcje za naruszenie niniejszego rozporządzenia powinny być zbieżne z sankcjami przyjętymi przez państwa członkowskie w ramach wdrażania dyrektywy 2003/6/WE. Kwestią istotną dla kształtu wdrożenia jest, czy państwa członkowskie powinny przejąć sankcje, które implementowano, czy dokonać ich „ponownej” implementacji. Wydaje się, że przez sformułowanie „zbieżność sankcji” należy dopuścić ponowną ocenę prawną państwa członkowskiego w odniesieniu do przyjmowanej wysokości sankcji. Aktualnie jedyną dyrektywą o podłożu normatywnym, która wiąże legislatora

³⁴ Wydaje się, że wskazana konsekwencja nie jest jednolita – obowiązek zastosowania się do zaleceń pokontrolnych jest *expressis verbis* wyrażony w art. 231 ustawy Prawo energetyczne (nie pokrywa się zakresowo z zasadą kooperacji podmiotu nadzorowanego).

³⁵ Tak m.in. Z. Janku, *Gwarancje prawne...*, [w:] *Koncepcja systemu...*, s.557.

krajowego jest ta, o której wspomniano na początku niniejszego akapitu. Wydaje się jednak, że przyjęcie sankcji, których wysokość nie odpowiadałaby pozanormatywnej dyrektywie wyrażonej w motywie 31 rozporządzenia REMIT nie stałaby się przedmiotem negatywnej oceny prawnej środków podjętych przez państwo członkowskie w celu zapewnienia stosowania rozporządzenia.

W związku z powyższym należy oczekiwać, iż rewizja rozporządzenia REMIT w zakresie odpowiedzialności administracyjnej przyniesie regulację wskazującą kwotowo wysokość sankcji administracyjnych za popełnione naruszenia na wzór rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku (rozporządzenie w sprawie nadużyć na rynku)³⁶ oraz uchylające dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywy Komisji 2003/124/WE, 2003/125/WE i 2004/72/WE (dalej: MAR), która ujednolici stan w zakresie nadużyć na hurtowych rynkach energii (aktualnie można mówić jedynie o wspólnym podłożu normatywnym dla przyjętych sankcji). Skutkiem bezpośredniego stosowania MAR od 1 lipca 2016r. jest uchylenie *ratio* 31 motywu rozporządzenia REMIT. Zauważenia wymaga, że przyjęte przez państwa członkowskie wysokości sankcji mogą wpłynąć na dezintegrację projektowanego, wspólnego hurtowego rynku energii ze względu na ich zróżnicowanie, nawet jeśli uwzględnione zostaną w wysokim stopniu kryteria o znaczeniu podstawowym, którymi są bezpieczeństwo obrotu oraz ochrona uczestników rynku. Legislator krajowy przyjął górny próg sankcji za popełnienie deliktów administracyjnych, odmienny od tego, który przyjęto w związku z wdrożeniem dyrektywy 2003/6/WE, przyznając pierwszeństwo wskazanej wyżej dyrektywie postępowania³⁷. Zrezygnowano także z możliwości uzależnienia wysokości kary od wysokości uzyskanej korzyści.

Następnym uprawnieniem organu nadzorującego, wywodzącym się europejskiego prawa finansowego jest możliwość podania informacji o naruszeniu do wiadomości publicznej, przez którą to praktyka nakładania sankcji przez Prezesa URE może ulec dalszemu rozpowszechnieniu wśród uczestników rynku. W art. 18 rozporządzenia REMIT nałożono na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia krajowemu organowi regulacyjnemu możliwości podania do publicznej wiadomości środków lub sankcji nakładanych za naruszenie rozporządzenia REMIT (odpowiadający art. 23n ustawy). Ważną kwestią jest, iż obowiązek ten powinien podlegać ograniczeniom przez wzgląd na ochronę danych osobowych lub możliwość wyrządzenia nieproporcjonalnej szkody podmiotom, których działanie podlega sankcji.

Wskazane wyżej rozszerzenie kompetencji nadzorczych w stosunku do Prezesa URE, polegające na podaniu informacji o nałożeniu sankcji administracyjnej do wiadomości publicznej nie jest rozwiązaniem nowym, albowiem chętnie sięga po nie także prawodawca europejski finansowy³⁸. Zgodnie z art. 23n ustawy Prawo energetyczne informacja ta nie może zawierać danych osobowych, a jej publikacja nie powinna wyrządzać nieproporcjonalnej szkody. Porównując kształt regulacji przyjęty w

³⁶ Dz. Urz. UE L 88 z 5.04.2016 r. str. 19

³⁷ Próg ten wynosił 200 000 zł w porównaniu do przyjętego na drodze nowelizacji ustawy Prawo energetyczne 1 000 000 zł. Wybrane postanowienia dyrektywy 2003/6/WE transponowano do art. 172 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. 2005 nr 183 poz. 1538).

³⁸ Pakiet CRR/CRD IV (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (Dz. U. L 176/1 z 27.06.2013) / Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi (Dz. U. L 176/338 z 27.06.2013).

rozporządzeniu REMIT z tym, który ujęto w rozporządzeniu EMIR³⁹ lub pakiecie regulacyjnym CRR/CRD IV zasadny jest postulat jego uzupełnienia o dodatkowe przesłanki, w szczególności o zakaz publikacji informacji o naruszeniu, gdy ta zagroziłaby poważnie stabilności hurtowych rynków energii (zakres zastosowania obejmuje w tej sytuacji także osoby niezaangażowane bezpośrednio w naruszenie) oraz gdy publikacja informacji zagroziłaby prowadzonemu postępowaniu karnemu. Zasadność przedstawionego postulatu wspiera ustrojowy charakter⁴⁰ art. 23 ustawy Prawo energetyczne, niemogący stać się w tym wypadku podstawą postulowanych działań dla Prezesa URE.

Pozytywnej oceny wymaga natomiast przyjęcie rozwiązania niewyraźnego *explicite* w rozporządzeniu REMIT, przewidzianego w art. 23 n ustawy Prawo energetyczne, zobowiązującego Prezesa URE do publikacji informacji o naruszeniu na stronie internetowej Prezesa URE. Trzeba wskazać, że rozwiązanie to nie stanowi *novum* gdyż jest ono obecne w aktach prawnych, o których mowa w akapicie poprzedzającym.

De lege ferenda należy postulować zbudowanie strony internetowej, na której publikacji podlegałyby wszystkie naruszenia rynku finansowego i energii przez wzgląd na transgraniczny charakter potencjalnych naruszeń odnoszących skutki na rynkach kapitałowych i energii oraz konieczność dalszej integracji wspomnianych rynków. Podobne założenia przyświecały prawodawcy europejskiemu przy tworzeniu Centralnej Platformy Informacyjnej na rzecz Przejrzystości. Informacja o nadużyciu giełdowym może mieć znaczenie cenotwórcze i jako taka również powinna podlegać opublikowaniu w miejscu wspólnym dla wszystkich uczestników obrotu.

4.2. Sankcje karnoprawne

Przyjęty model sankcjonowania nadużyć giełdowych przypisuje prawu karnemu charakter subsydiarny, przyznając prymat działaniu organowi policyjnemu sprawującemu nadzór. Zgodnie z założoną konsekwencją prawodawcy europejskiego niektóre zachowania mogą wywoływać skutki prawne zarówno w sferze prawa administracyjnego i karnego, pomimo iż godzą one w jedno prawo do określenia swojego położenia przez każdego uczestnika rynku względem innych uczestników w oparciu o rzetelne informacje.

W świetle powyższego penalizacja zachowań takich jak wykorzystywanie informacji wewnętrznej oraz dokonywanie manipulacji w rozumieniu rozporządzenia REMIT jest zasadna. Obowiązek dostosowania prawa wewnętrznego do rozporządzenia REMIT w tym obszarze dokonano poprzez dodanie rozdziału 7a do ustawy Prawo energetyczne).

Zapewnienie skutecznych, odstraszających i proporcjonalnych sankcji wiąże się z przyznaniem określonych uprawnień organowi sprawującemu nadzór. Zgodnie z art. 13 ust. 2 rozporządzenia REMIT jedną z prerogatyw wykonywanych zgodnie z prawem krajowym jest możliwość wnioskowania do sądu o zabezpieczenie majątkowe w postaci zamrożenia⁴¹ lub zajęcia majątku⁴². Wydaje się, że chodzi w tym

³⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (Dz. U. L201/1 z 27.07.2012).

⁴⁰ Wyrok SN z dnia 16.03.2004 r., I CKN 1217/99,

⁴¹ Szerzej w przedmiocie różnic leksykalnych między terminami zamrożenie i blokada A. Ochnio, Blokada rachunku i wstrzymanie transakcji jako środki przymusu w procesie karnym, Warszawa 2015.

⁴² Wprowadzenie administracyjnoprawnej i karnoprawnej blokady rachunków związane było z koniecznością implementacji dyrektywy 2003/6/WE (Dz. U. L 096 z 12.04.2003).

wypadku o możliwość zablokowania⁴³ rachunków papierów wartościowych, rachunków, na których zapisywane są instrumenty finansowe niebędące papierami wartościowymi, a także sprzężonych z nimi rachunków pieniężnych lub bankowych do obsługi tych pierwszych. Zapisane walory na wyżej wspomnianych rachunkach mogą zostać wykorzystane w celu popełnienia przestępstwa manipulacji lub próby manipulacji, dlatego zakres zastosowania blokady określany jest przez funkcję, którą ta będzie pełnić.

Przyznanie uprawnienia Prezesowi URE do dokonania administracyjnoprawnej blokady przedmiotowych rachunków na wzór uprawnienia Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: KNF) nie jest możliwe ze względu na przyjęty przez prawodawcę europejskiego rozdział uprawnień organów zaangażowanych w nadzór nad hurtowymi rynkami energii, w związku z czym za zasadne należy uznać pozostawienie temu organowi wyłącznie możliwości wnoszenia o dokonanie prokuratorskiej blokady rachunku (art. 13 ust. 2 pkt f rozporządzenia REMIT). Współpraca krajowego organu regulacyjnego z właściwym organem ds. finansowych została w tym zakresie ograniczona do uprawnień, które wyliczono w art. 13 ust. 2 rozporządzenia REMIT. Zgodnie z art. 23b ustawy Prawo energetyczne w zakresie produktów energetycznych sprzedawanych w obrocie hurtowym uprawnienie Przewodniczącego KNF nie może znaleźć zastosowania m.in. ze względu na okoliczność prowadzenia postępowania wyjaśniającego przez Prezesa URE. Ewentualne uzupełnienie katalogu uprawnień tego organu o możliwość ustanowienia blokady na walorach zapisanych na właściwych rachunkach i w konsekwencji jej zastosowanie mogłoby zagrozić funkcjonowaniu rynków kapitałowych. Trzeba wskazać, że organem posiadającym informacje o możliwych skutkach zastosowania blokady wobec uczestnika rynku jest KNF.

Wydaje się, że zagrożenie manipulacji na hurtowych rynkach energii wymaga rozwiązania administracyjnoprawnego pozwalającego na szybką i skuteczną blokadę środków pieniężnych i niepieniężnych, których wykorzystanie mogłoby doprowadzić do destabilizacji tych rynków. Brak takiego uprawnienia w odniesieniu do ryzyka manipulacji na hurtowych rynkach energii może budzić zastrzeżenia.

5. Podsumowanie

Środki nadzoru nad hurtowym obrotem produktami energetycznymi, z uwagi na szczególną rolę w procesie budowania transparentności i integralności hurtowych rynków energii wymaga kompleksowego i precyzyjnego instrumentarium prawnego, będącego rezultatem dokonanego przez prawodawcę europejskiego ważenia interesów uczestników rynku i potrzeby ochrony bezpieczeństwa hurtowych rynków energii. Niezależnie od efektu tego działania pozytywnej oceny wymaga natomiast podjęty w tym zakresie wysiłek legislacyjny, częściowo ujednolicający zróżnicowaną dotychczas sytuację prawnogospodarczą uczestników hurtowych rynków energii.

W utworzonym, transgranicznym systemie nadzoru centralne znaczenie przypisano wartości informacji, co stanowi konsekwencję realizacji koncepcji nadzoru informacyjnego. Ochrona prawa do samookreślenia się informacyjnego uczestników rynku odbywa się we wzajemnie powiązanych układach

⁴³ O skutkach związanych z technicznym zastosowaniem blokady szerzej *O. Skibiński*, Interpretacja obowiązków poddłużnika w związku z egzekucją sądową z instrumentów finansowych (...), *Adam Mickiewicz Law Review*, Poznań 2015, nr. 5.

kontrolnym i korygującym, przy których projektowaniu korzystano w znacznym stopniu z doświadczeń prawodawcy europejskiego finansowego przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki rynków poddawanych regulacji.

Wzrost siły oddziaływania państwa na działalność podmiotów nadzorowanych widoczny jest przede wszystkim w niezbędnym katalogu środków kontrolnych i nadzorczych. W tym zakresie konfrontacja regulacji przyjętej na drodze dostosowania prawa krajowego z rozporządzeniem REMIT pozwoliła stwierdzić, iż wspólne zasady przy ustanawianiu sankcji przez państwa członkowskie wciąż będą wpływać następczo na zróżnicowanie pozycji prawnej podmiotów nadzorowanych. Mając na względzie legislacyjny rozmach, nie zawsze zbieżny z odmienną dojrzałością rynków należy oczekiwać przy rewizji rozporządzenia REMIT postępu regulacyjnego na miarę pakietu MAD/MAR.

Kolejnym interesującym zagadnieniem wydaje się prawny wymóg współpracy strukturalnie odrębnych podmiotów, zarówno w przypadku naruszeń o zasięgu krajowym, jak i regionalnym. Praktyka niejednokrotnie boleśnie weryfikowała założone przez prawodawcę normy współpracy, przynajmniej w zakresie transgranicznego nadzoru nad rynkiem finansowym pomiędzy podmiotami nadzorującymi rynki, o bardzo odległym stopniu rozwoju. Rozporządzenie REMIT stanowi wciąż pewne *novum*, z tego względu część regulacji wymaga doprecyzowania. Wypada wyrazić nadzieję, iż nastąpi to przede wszystkim w sposób efektywny kosztowo przy zachowaniu właściwego poziomu swobody funkcjonowania podmiotów nadzorowanych.

LITERATURA

- [1] Blicharz R., *Nadzór Komisji Nadzoru Finansowego nad rynkiem kapitałowym w Polsce*, Bydgoszcz-Katowice 2009.
- [2] Bordei I., Lavrijssen S., *Regulating and Supervising of Wholesale Energy Markets. What's in it for the Consumers?*, TILEC Discussion Paper No. 2014-2020, s.l. 2014.
- [3] Celarek K., *Prawo informacyjne – problem badawczy teorii prawa administracyjnego*, Warszawa 2013.
- [4] Dyl M., *Środki nadzoru na rynku kapitałowym*, Warszawa 2012.
- [5] Ehlers D., *Ziele der Wirtschaftsaufsicht*, Köln, Berlin, Bonn, München 1997.
- [6] Fajgielski P., *Informacja w administracji publicznej, prawne aspekty gromadzenia, udostępniania i ochrony*, Wrocław 2007.
- [7] Granzow S., *Die Aufsicht über den Handel mit Energiederivaten nach dem Gesetz über das Kreditwesen (Boersen- Und Kapitalmarktrechtliche Abhandlungen)*, s.l. 2007.
- [8] Gronkiewicz Waltz H., Wierzbowski M., *Prawo gospodarcze – zagadnienia administracyjnoprawne*, Warszawa 2015.
- [9] Kalinowski M., *Procesy globalizacji na rynkach finansowych – szanse i zagrożenia*, ZARZĄDZANIE FINANSAMI - Finanse publiczne, instrumenty rynku finansowego, 2013., nr. 62.
- [10] Lemmer V., *Integrierte Finanzdienstleistungsaufsicht*, Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien 2014.
- [11] Moloney N., *EC securities regulation*, Oxford 2008.
- [12] Nill-Theobald C., *Grundzüge des Energiewirtschaftsrechts*, München 2013.
- [13] Ochnio A., *Blokada rachunku i wstrzymanie transakcji jako środki przymusu w procesie karnym*, Warszawa 2015.
- [14] Oleński J., *Elementy ekonomiki informacji*, Warszawa 2000.
- [15] Orzechowski R., *Koncepcja nadzoru informacyjnego w przedsiębiorstwie*, Warszawa 2015.
- [16] Schroeder M., *The New Capital Markets in Central and Eastern Europe*, Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2001.
- [17] Skibiński O., Wpływ rozporządzenia REMIT na proces budowy jednolitego rynku energii, *Rynek Energii* 2016, nr.4.
- [18] Sikora A., *Sankcje finansowe w razie niewykonania wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, Warszawa 2011.
- [19] Stober R., *Prawo administracyjne gospodarcze*, Warszawa 2013.
- [20] Towarzystwo Obrotu Energią, *Rynek energii elektrycznej i gazu w Polsce – stan na 31 marca 2015 r.*, Warszawa 2015.
- [21] Zacharzewski K., *Prawo giełdowe*, Warszawa 2012.
- [22] Zimmerman J., *Koncepcja systemu prawa administracyjnego*, Warszawa 2007.

Streszczenie

Artykuł dotyczy analizy wybranych instrumentów nadzorczych przewidzianych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1227/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii oraz innych regulacjach krajowych przez wzgląd na konieczność zapewnienia ich egzekwowalności oraz sankcjonowania ewentualnych naruszeń uczestników rynku. Analizę wzbogacono porównaniem przedmiotowych instrumentów z tymi, które stosuje się obecnie w stosunku do uczestników rynku kapitałowego, co doprowadziło do wskazania obszarów wymagających interwencji prawodawcy europejskiego. Dotyczą one m.in. obowiązków rejestracyjnych oraz informacyjnych, praktyki gromadzenia danych czy sankcji stosowanych w przypadku naruszenia.

Summary

The article is devoted to a analysis of selected monitoring instruments, which has fostering or weakening effect on the confidence in the wholesale electricity and gas markets. The author analyzes the Regulation (EU) no 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on wholesale energy market integrity and transparency and other domestic regulations in order to identify these instruments from the perspective of enforcement and sanctioning of possible violations of market participants. The author compare given results with established monitoring practices on capital markets. The result of this comparison can be considered as a guide in the context of reshaping the actual monitoring practices on the wholesale energy markets in the most efficient way, especially in registration and information obligations, data collection practices and penalties applicable to infringements.

Słowa kluczowe

rozporządzenie REMIT, rynek energii, nadzór, sankcje, kontrola, regulacja

Key words

REMIT, wholesale energy markets, monitoring, sanctions, regulation